

Vår saksbehandler: Øystein Rovde

Vår dato:
29.11.2016
Deres dato:
31.01.2016

Vår referanse:
2016/1219
Deres referanse:

Vik-Bessaker Friskole
mail@arne-johan.com

Vedtak om avslag - Ny grunnskole etter friskoleloven - Vik-Bessaker friskole (org.nr. 916602391)

Utdanningsdirektoratet viser til søknad fra Vik-Bessaker friskole datert 31. januar 2016 og suppleringer fra søker datert 4. juli 2016.

Vik-Bessaker friskole søker om godkjenning av 1.-7. trinn med inntil 30 elevplasser etter friskoleloven § 2-1 første ledd første punktum, jf. andre ledd bokstav i.

Vedtak

Utdanningsdirektoratet imøtekommer ikke søknaden fra Vik-Bessaker friskole (org.nr. 916602391) etter friskoleloven § 2-1 første ledd første punktum, jf. andre ledd bokstav i.

Rettslig grunnlag

I friskoleloven § 2-1 heter det bl.a.:

«Departementet kan godkjenne frittstående skolar og driftsendringar ved godkjende frittstående skolar. Departementet kan godkjenne at ein grunnskole flyttar verksemda si til ein annan kommune eller at ein vidaregåande skole flyttar verksemda si til ein annan fylkeskommune. Ein skole skal ikkje få godkjenning dersom etableringa vil medføre negative konsekvensar for det offentlege skoletilbodet, eller andre særlege grunnar tilseier at skolen ikkje bør godkjennast. Vertskommunen eller vertsfylket skal få høve til å gi fråsegn før departementet gjer vedtak i saka, og dei kan klage på departementet sitt vedtak. Godkjende skolar har rett til statstilskot etter § 6-1 og til å drive verksemd etter lova.

Skolane skal drive verksemda si på følgjande grunnlag:

[...]

i. særskilt profil

[...]

Opplæringa skal vere på norsk eller samisk. Dette kravet gjeld likevel ikkje internasjonale skolar. Viktige dokument om verksemda etter lova skal i alle høve vere tilgjengelege på norsk eller samisk.

Godkjenninga fell bort dersom ein skole ikkje startar opp verksemda si etter lova i løpet av tre skoleår etter at godkjenning vart gitt. Det same gjeld om drifta etter lova blir nedlagd.[...]»

Videre heter det i friskoleloven § 2-3 første ledd bl.a.:

Postadresse:

Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO

Besøksadresser:

Schweigaards gate 15 B, Oslo

Britveien 4, Molde

Parkgata 36, Hamar

Telefon

+47 23 30 12 00

Telefaks:

+47 23 30 12 99

E-post:

post@utdanningsdirektoratet.no

Internett:

www.utdanningsdirektoratet.no

Bankgiro:

7694 05 10879

Org.nr.:

NO 970 018 131 MVA

«Skolen skal drive verksemda si etter læreplanar godkjende av departementet. Det må gå fram av planen kva slag vurderingsformer og dokumentasjon skolen skal nytte. Skolane skal anten følgje den læreplanen som gjeld for offentlege skolar, eller læreplanar som på annan måte sikrar elevane jamgod opplæring, jf. opplæringslova § 2-1 første ledd og § 3-4 første ledd.»

I Prop. 84. L (2014-2015) kap. 5.4.8 heter det bl.a.:

«Departementet viser til at kommunene og fylkeskommunene har et lovfestet ansvar for henholdsvis grunnskoleopplæring og videregående opplæring, jf. opplæringsloven kap. 13. I vurderingen av om en søknad skal innvilges mener departementet derfor det må gjøres en avveining der hensynet til å åpne for at det kan etableres friskoler må veies mot hensynet til de offentlige skolene og driften av disse i vertskommunen eller vertsfylket. Departementet foreslår derfor at godkjenning ikke skal gis dersom godkjenningen får negative konsekvenser for det offentlige skoletilbudet. (...)»

På grunnskoleområdet har skolenedleggelse de siste årene i mange tilfeller vært en utløsende faktor for søknader om å etablere grunnskoler godkjent etter privatskoleloven. Ofte har dette skjedd i forbindelse med nedleggelse av små skoler av blant annet økonomiske, men også av pedagogiske grunner. Dersom en friskole blir godkjent i slike tilfeller, kan dette medføre at også andre offentlige skoler må legges ned fordi kommunen ikke får den ønskede effekten av å legge ned den første skolen. Til tross for at staten finansierer skoler godkjent etter loven, vil etablering av en friskole påvirke kommuneøkonomien. Etablering av en friskole kan også føre til at en annen offentlig skole må legges ned fordi det ikke er elevgrunnlag for flere skoler. Departementet ser at det kan ha uheldige sider om etablering av små friskoler etter nedleggelse av små offentlig skoler, har som konsekvens en videreføring av en skolestruktur som er unødig kostbar med små og sårbare skolefaglige miljøer. Etter departementets vurdering vil slike konsekvenser være relevante for om en søknad om å etablere en friskole bør innvilges.

Etablering av en friskole kan ha budsjettmessige konsekvenser for kommunen eller fylkeskommunen, og disse vil ofte være knyttet til de endringer i skolestrukturen som vil følge av at det opprettes en friskole. I praksis har kommunens økonomi først og fremst hatt betydning som en selvstendig innsigelse for ROBEK-kommuner og for kommuner som nylig har vært på ROBEK-lista. Etter departementets syn vil imidlertid kommunens økonomi også være et relevant moment der etablering av en friskole vil legge vesentlige bindinger på skolestrukturen og dermed begrense kommunens evne til å foreta (om)prioriteringer mellom de ulike tjenestemålene. I tilfeller hvor det allerede er foretatt investeringer i nye skoleprosjekter, vil også dette være av betydning.»

Utdanningsdirektoratets vurdering

Lovens minstekrav

Utdanningsdirektoratet har gjennomgått Vik-Bessaker friskoles søknad og ettersendte suppleringer. Vi har gjort følgende vurderinger:

I forbindelse med ettersending av suppleringer har skolen endret sin profil fra å være en skole med fokus på natur, friluftsliv og nærmiljø til å bli en «friskole med entreprenørskap som profil». I den anledning har skolen sendt inn nye læreplaner. Disse læreplanene har mange likhetstrekk med dem som er godkjent for profilskolen Neverdal Enspire skole AS.

Postadresse:

Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO

Besøksadresser:

Schweigaards gate 15 B, Oslo

Britveien 4, Molde

Parkgata 36, Hamar

Telefon

+47 23 30 12 00

Telefaks:

+47 23 30 12 99

E-post:

post@utdanningsdirektoratet.no

Internett:

www.utdanningsdirektoratet.no

Bankgiro:

7694 05 10879

Org.nr.:

NO 970 018 131 MVA

I de nye læreplanene viser skolen at den er en profilskole med spesiell faglig oppmerksomhet rettet mot et emne. Skolen har redegjort for sin profil i en alternativ generell del (skolen følger ikke LK06s generelle del). Skolens profil, entreprenørskap, kommer tydelig fram i den generelle delen, som en egen grunnleggende ferdighet og som et eget hovedområde i alle fag. Dette viser at skolen representerer noe vesentlig annerledes enn det som er normal praksis i den offentlige skolen.

Skolen har også lagt ved egne læreplaner bestående av formål, hovedområder, grunnleggende ferdigheter og kompetansemål. Skolen har inkludert en sjette grunnleggende ferdighet, entreprenørskap, som er gjennomgående i alle fag. Skolens dokumentasjon av fag- og timefordelingen er videre forklart på en oversiktlig måte.

For at en læreplan skal kunne vurderes som jevn god med offentlige læreplaner, må søkerskolen vise hvordan endringene/tilleggene som er gjort skiller seg fra LK06. Vik-Bessaker Friskole viser hvordan skolens læreplanverk skiller seg fra Neverdal Enspire skoles læreplaner, men det er ikke tilstrekkelig i denne sammenheng. Det må vises i den innsendte dokumentasjonen hvordan skolen selv har tenkt å oppfylle lovens krav til jevn godhet. På bakgrunn av dette kan ikke Vik-Bessaker Friskoles læreplaner godkjennes slik de foreligger.

Skjønnsmessig vurdering

I tillegg til å vurdere om skolen tilfredsstiller minstekravene i loven, må Utdanningsdirektoratet foreta en skjønnsmessig vurdering som blant annet er basert på hvilke konsekvenser godkjenningen vil få for den offentlige skolestrukturen og hvilket behov det er for skolen.

Roan kommune (vertskommunen) er i tråd med friskoleloven § 2-1 første ledd gitt anledning til å uttale seg om saken. I brev datert 9. juni 2016 heter det:

«Roan kommune har inneværende skoleår 91 elever fordelt på tre skoler, to skoler med ungdomstrinn og en skole med barnetrinn. Kommunen har vedtatt å endre skolestrukturen til to skoler med ungdomstrinn fra 01.08.16. (...) Elevtallet i kommunen er stadig synkende, dette gjelder alle skolekretsene, men prosentvis nedgang i de ulike kretsene har variert over tid.

Bakgrunnen for en endring i skolestruktur i Roan kommune er at kommunen har høy kostnad pr elev i grunnskolen og har på grunn av økonomiske utfordringer vært nødt til å gjøre endringer i drifta. (...) Kommunen er nå på Robek-lista, med planlagt nedbetaling av merforbruk vil kommunen være ute av Robek i 2019.

Kommentarer til søknad om etablering av Vik-Bessaker Friskole:

Budsjettmessige konsekvenser: Roan kommune har vedtatt endring av skolestruktur bl.a. for å oppnå innsparing i drift av grunnskoler. Ved en eventuell opprettelse av friskole vil rammetilskuddet til kommunen bli redusert med kr. 85 500 pr elev i friskolen, med antatt 17 elever i friskole 2017/2018 vil dette bety en reduksjon i rammeoverføringer tilsvarende over 10% av det kommunen planlegger å bruke til skole drift. Dette vil ha negative konsekvenser for offentlig skole drift.

Postadresse:

Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO

Besøksadresser:

Schweigaards gate 15 B, Oslo
Britveien 4, Molde
Parkgata 36, Hamar

Telefon

+47 23 30 12 00

Telefaks:

+47 23 30 12 99

E-post:

post@utdanningsdirektoratet.no

Internett:

www.utdanningsdirektoratet.no

Bankgiro:

7694 05 10879

Org.nr.:

NO 970 018 131 MVA

Skolefaglige konsekvenser: Etablering av friskole i Roan kommune vil innebære at det blir færre elever i den offentlige skolen. Det vurderes ikke at etablering av friskole umiddelbart vil medføre ytterligere nedlegging av offentlige skoler, men det vil innebære færre elever på de ulike årstrinn og mer sammenslåing av flere trinn. Kommunen er fortsatt på Robek-lista og det økonomiske handlingsrommet er lite, det betyr derfor ytterligere innsparinger i drifta. Det vil bli mindre muligheter for å utøve god pedagogisk praksis og et mindre sosialt fellesskap for elevene. Det er også et spørsmål om alle elever i nåværende Vik-Bessaker skolekrets vil bli søkt inn på en friskole. Dersom noen ønsker å benytte den offentlige skolen, må skoleskyssen opprettholdes. Elevtallet i Vik-Bessaker skolekrets har ligget mellom 11 og 23 i perioden fra 2000-2006. Dersom alle elevene i kretsen velger friskole, vil elevtallet i friskolen være 17 i 2017/2018 og 12 i 2022/2023. Det er lite sannsynlig at det vil komme elever fra andre kretser. En friskole i Vik-Bessaker vil være en svært liten enhet.

På sikt kan etablering av friskole i Bessaker føre til nedlegging av offentlig skole i Roan. Dersom det blir bedre veier og raskere transport innad i kommunen, kan to offentlige skoler bli redusert til en. Ved en eventuell kommunesammenslåing kan det også bli en endring av eksisterende skolekretsgrenser.»

Vik-Bessaker friskole har gitt et tilsvarende svar til kommunens uttalelse. Der heter det bl.a.:

«I forhold til de budsjettmessige konsekvensene hevder kommunen at en etablering av Vik-Bessaker friskole vil føre til en reduksjon i rammeoverføringene tilsvarende 10 % av det kommunen planlegger å bruke til skoledrift og at dette vil ha negative konsekvenser for den offentlige skoledriften. Da en slik reduksjon vil komme som følge av en reduksjon i elevgrunnlaget på rundt 20 % kan vi ikke se annet enn at den økonomiske effekten for kommunen vil være positiv.

Videre påpekes det at etableringen av Vik-Bessaker friskole på sikt kan føre til nedleggelse av en offentlig skole i Roan. Det er imidlertid et uttalt mål fra Roan kommune, både administrativt og politisk, at antallet skoler reduseres til en. Etableringen vil dermed også på denne måten være positiv for kommunen.

Med kun en offentlig skole i kommunen er det også sannsynlig at flere enn elevene som sogner til Vik-Bessaker skolekrets vil benytte Vik-Bessaker friskole, da dette for mange vil være den nærmeste grunnskolen.

Vi synes videre det er spekulativt å konkludere med et elevtall på 12 elever i 2022/2023 når dette omfatter deler av et årskull som på tidspunktet for uttalelsen enda ikke er født. Pr. i dag vil det være 13 elever i 2022/2023.»

Som det fremkommer av kommunens uttalelse, er altså Roan kommune på ROBEK-lista. For disse kommunene er behovet for handlingsrom og forutsigbarhet i økonomien er spesielt stort. I Roan kommunes tilfelle har den økonomiske situasjonen bl.a. medført et behov for å gjøre endringer i skolestrukturen. Selv om det på forhånd ikke nøyaktig er mulig å forutsi i hvor stor grad en ny friskole vil påvirke kommuneøkonomien, er det ikke tvil om det vil ha visse budsjettmessige konsekvenser og at dette igjen vil kunne ha konsekvenser for skolestrukturen. Vik-Bessaker friskole hevder i sitt tilsvarende svar til kommunens uttalelse at innsparingen vil bli høyere enn reduksjonen i rammeoverføringene. Utdanningsdirektoratet ser at det er usikkerhet knyttet til størrelsen på den økonomiske konsekvensen til kommunen ved etablering av en friskole. Det er derimot liten tvil om at usikkerheten omkring kommunens økonomi vil øke, og at

Postadresse:
Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO

Besøksadresser:
Schweigaards gate 15 B, Oslo
Britveien 4, Molde
Parkgata 36, Hamar

Telefon
+47 23 30 12 00

Telefaks:
+47 23 30 12 99

E-post:
post@utdanningsdirektoratet.no

Internett:
www.utdanningsdirektoratet.no

Bankgiro:
7694 05 10879

Org.nr.:
NO 970 018 131 MVA

det samtidig vil gjøre handlingsrommet og forutsigbarheten som er påkrevd for en ROBEK-kommune, mindre.

Videre registrerer direktoratet at Roan kommune er en meget liten kommune med bare 91 elever i grunnskolealder. I Prop. 84 L (sitert ovenfor) heter det bl.a.: «Departementet ser at det kan ha uheldige sider om etablering av små friskoler etter nedleggelse av små offentlige skoler, har som konsekvens en videreføring av en skolestruktur som er unødig kostbar med små og sårbare skolefaglige miljøer.» Ifølge kommunen vil ikke opprettelsen av en friskole «...umiddelbart (...) medføre ytterligere nedlegging av offentlige skoler...», men det vil innebære behov for innsparinger ved de andre skolene. Samtidig påpekes det at etableringen på sikt kan føre til nedlegging av en av de gjenværende offentlige skolene i Roan kommune. Vik-Bessaker friskole hevder imidlertid at det er et uttalt mål fra kommunens side at antallet skoler skal reduseres til én. Hva slags planer kommunen har for den fremtidige skolestrukturen har ikke Utdanningsdirektoratet forutsetninger for å si noe om, men det viktige i denne sammenheng er at kommunen selv får muligheten til å bestemme over prioriteringene som er påkrevd i en vanskelig økonomisk situasjon.

Av kommunens uttalelse og skolens tilsvare framkommer det at det er en viss uenighet om hvor stort elevgrunnlag Vik-Bessaker friskole vil ha. Men det er ikke uenighet om at skolen vil være meget liten. I skolens redegjørelse for elevtall er det lagt opp til at skolen skal 17 elever første år og at tallet deretter vil ligge omkring 20 elever. Kommunen på sin side hevder at skolen i 2022-23 vil ha kun 12 elever.

Utdanningsdirektoratet finner etter dette at det er sannsynliggjort at etableringen av Vik-Bessaker friskole vil ha negative konsekvenser for kommunen, herunder det offentlige skoletilbudet.

Konklusjon

På bakgrunn av det ovenstående finner Utdanningsdirektoratet ikke å kunne imøtekomme søknaden om godkjenning av ny grunnskole etter friskoleloven § 2-1 andre ledd i. Avslaget skyldes både at skolen ikke oppfyller lovens minstekrav og at godkjenning vil ha negative konsekvenser for det offentlige skoletilbudet.

Informasjon om klagemulighet

Utdanningsdirektoratets vedtak kan klages inn for Kunnskapsdepartementet. Etter forvaltningsloven § 29 er fristen for å klage tre uker fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet frem. Etter forvaltningsloven § 32 er det nærmere regler om klagens adressat, form og innhold. Det understrekes at klagen skal sendes det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket. Etter forvaltningsloven §§ 18 og 19 har parten rett til å se sakens dokumenter.

Postadresse:
Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO
Besøksadresser:
Schweigaards gate 15 B, Oslo
Britveien 4, Molde
Parkgata 36, Hamar

Telefon
+47 23 30 12 00
Telefaks:
+47 23 30 12 99

E-post:
post@utdanningsdirektoratet.no
Internett:
www.utdanningsdirektoratet.no

Bankgiro:
7694 05 10879
Org.nr.:
NO 970 018 131 MVA

Vennlig hilsen

Einar Simonsen Plahter
avdelingsdirektør

Øystein Rovde
seniorrådgiver

Kopi:
Kunnskapsdepartementet
Roan kommune
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Postadresse:
Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO
Besøksadresser:
Schweigaards gate 15 B, Oslo
Britveien 4, Molde
Parkgata 36, Hamar

Telefon
+47 23 30 12 00
Telefaks:
+47 23 30 12 99

E-post:
post@utdanningsdirektoratet.no
Internett:
www.utdanningsdirektoratet.no

Bankgiro:
7694 05 10879
Org.nr.:
NO 970 018 131 MVA